

**Kauppan ja teollisuuden ohje
viestintään ja yhteistyöhön
elintarvikkeiden
takaisinvetotilanteissa**

Kaupan ja teollisuuden ohje viestintään ja yhteistyöhön elintarvikkeiden takaisinvetotilanteissa

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Takaisinveto	3
Julkinen takaisinveto	3
Elintarvikkeen myynnistä poisto	3
Riskiarviointi	4
Eviran ohjeet	4
Takaisinvedon toteuttaminen	4
Hävittäminen	5
Takaisinvetotiedote	5
Esimerkki takaisinvetotiedotteesta	6

17.1.2017

Päivittäistavara kauppa ry **PTY**

Päivittäistavara kauppa ry
Eteläranta 10, PL 340, 00131 Helsinki
(09) 172 860, viestinta@pty.fi
www.pty.fi

Elintarviketeollisuusliitto

Elintarviketeollisuusliitto ry
Pasilankatu 2, PL 115, 00241 Helsinki
(09) 148 871, etl@etl.fi
www.etl.fi

Johdanto

Tämä Päivittäistavara-kauppa ry:n (PTY) ja Elintarviketeollisuusliitto ry:n (ETL) ohje pakattujen ja pakkaamattomien elintarvikkeiden takaisinvento- ja myynnistä poistamistilanteisiin on tarkoitettu helpottamaan tavarantoimittajien, maahantuojien ja kaupan välistä viestintää ja yhteistyötä sekä selkeyttämään toimenpiteitä.

Takaisinvedolla tarkoitetaan tässä ohjeessa sekä lainsäädännön vaatimusten vuoksi, että kaupallisista syistä tehtyjä takaisinventoja.

Valmistuttajan, valmistajan ja markkinoijan tilalla käytetään ohjeessa termejä ”kauppa”, ”tavarantoimittaja” tai ”maahantuojaja”. Kaupalla tarkoitetaan ohjeessa tahoa, joka myy elintarvikkeen kuluttajalle. Tavarantoimittajalla tarkoitetaan sitä, joka valmistaa elintarvikkeen ja markkinoi sitä omalla nimellään tai tavaramerkillään. Maahantuojalla tarkoitetaan EU:n alueelle sijoittunutta toimijaa, joka tuo EU:n sisä- tai ulkopuolelta elintarvikkeen Suomen markkinoille.

Ohjeessa käytetään myös termejä ”jakelija” ja ”jälleenmyyjä”. Jakelija hankkii tuotteet jakelua varten valmistajalta, maahantuojalta tai toiselta jälleenmyyjältä ja toimittaa ne lopulliselle kuluttajalle. Vähittäiskaupassa jakeluun kuuluvat muun muassa jakelukeskukset, ravintolat, elintarvikekaupat ja tukkuliikkeet.

Jälleenmyyjä myy tuotteita toimitusketjussa eteenpäin itsenäisesti omilla nimissään. Jakelija tai jälleenmyyjä eivät muuta tuotetta sen pakkauksessa eikä pakkausmerkintöjä. He osallistuvat toimenpiteisiin oman toimintansa osalta noudattaen tavarantoimittajan tai maahantuojan ohjeita tuotteen käsittelystä.

Takaisinvento ja tuotteen poistaminen myynnistä on osa tavarantoimittajan, maahantuojan ja kaupan omavalvontaa. Jokaisen toimijan omavalvontasuunnitelmissa tulee olla kuvaus takaisinvetotilanteiden toteuttamisesta ulottuen hävittämismenettelyihin asti.

Takaisinvento

Julkisen takaisinvento

Julkiseen takaisinventoon on ryhdyttävä aina, kun elintarvike ei ole riskinarvioinnin perusteella turvallinen. Elintarviketta ei pidetä turvallisena, jos se on terveydelle vaarallinen tai syötäväksi kelpaamaton. Jos on syytä epäillä, että elintarvike saattaa olla terveydelle vaarallinen, elintarvikealan toimijoiden on harkittava, miten vakavasta mahdollisesta terveysriskistä on kyse ja tämän perusteella päätettävä vaadittavat toimenpiteet.

Komissio on antanut ohjeistuksen harkinnan avuksi: http://ec.europa.eu/food/safety/docs/gfl_req_guidance_rev_8_en.pdf (Ohjeita elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista annetun asetuksen (EY) N:o 178/2002 11, 12, 14, 17, 18, 19 ja 20 artiklan täytäntöönpanosta. Elintarvikeketjua ja eläinten terveyttä käsittelevän pysyvän komitean päätelmät 26.1.2010).

Esimerkiksi mikrobiologisesti herkän elintarvikkeen lämpökäsittelyn epäonnistuminen tai elintarvikkeen kontaminoituminen vahingossa pähkinöiden kanssa ovat syitä, jolloin on yleensä tehtävä elintarvikkeen julkinen takaisinvento.

Elintarvikkeen myynnistä poisto

Elintarvikkeen myynnistä poistaminen tehdään, jos sen kaupalliset vaatimukset eivät täyty. Elintarvike ei silloin täytä sille asetettuja laatuvaatimuksia esimerkiksi aistinvaraisten ominaisuuksien tai koostumuksen suhteen (virhe elintarvikkeen rakenteessa tai ulkonäössä). Kun elintarvikkeen kaupalliset vaatimukset eivät täyty, se poistetaan myynnistä tuotteen ollessa vielä tavarantoimittajan, maahantuojan tai kaupan välittömässä valvonnassa. Kaupallisista syistä tehtävien myynnistä poistamisten yhteydessä elintarviketta ei vedetä julkisesti pois kuluttajilta eikä toimenpiteeseen liity ilmoittamisvelvoitteita viranomaisille.

Riskinarviointi

Riskinarvioinnin siitä, onko kyseessä terveydelle vaarallinen, ihmisravinnoksi kelpaamaton vai kaupallisten vaatimusten suhteen riittämätön elintarvike, tekee tavarantoimittaja, kauppa tai maahantuoja. Päävastuu riskinarvioinnista kuuluu yleensä tavaramerkin omistajalle tai tämän valtuutetulle edustajalle. Riskinarviointia varten tiedonkulun on oltava avointa kaikkien osapuolten välillä. Riskiarvioinnin lopputulos on kyllä tai ei. Tiedotusvastuu toimenpiteiden käynnistämisestä on sillä, joka on vastuussa riskinarvioinnista.

Eviran ohjeet

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on laatinut ohjeet takaisinvedosta ja siitä ilmoittamisesta. Eviran ohjeet löytyvät verkkosivuilta osoitteesta: <https://www.evira.fi/elintarvikkeet/valmistus-ja-myynti/valvonta/takaisinvedot/>

Kaikista turvallisuusvaatimusten perusteella tehdyistä takaisinvedoista on ilmoitettava paikalliselle valvontaviranomaiselle ja Eviraan. Jos tuote on terveydelle vaarallinen tai lainsäädännön vaatimusten vastainen, viranomaiselle on ilmoitettava välittömästi. Evira suosittelee takaisinvetolomakkeen lähettämistä viranomaisille myös silloin, kun tuotteet kaupallisten syiden vuoksi poistetaan myynnistä.

Takaisinvedon toteuttaminen

Päävastuu julkisesta takaisinvedosta tai myynnistä poistamisesta ja tiedottamisesta jakelijoille ja jälleenmyyjille kuuluu yleensä tavarantoimittajalle tai tavaramerkin omistajalle tai tämän valtuutetulle edustajalle:

- Jos kyse on teollisuuden merkkituotteesta (brändituote), päävastuu on ko. elintarvikkeen tavarantoimittajalla.
- Jos takaisinvedettävä elintarvike on kaupan oma merkki -tuote, päävastuu on kaupalla.
- Maahantuojalla on samanlainen vastuu kuin tavarantoimittajalla Suomen markkinoille saattamistaan elintarvikkeista, myös brändituotteista. Tavarantoimittajan ja maahantuojan välisin sopimuksin on voitu sopia toisin.
- Takaisinvetoja ja tuotteiden myynnistä poistamista varten on kaupan, tavarantoimittajan ja maahantuojan nimettävä vastuu-/yhteyshenkilöt. Osapuolet tiedottavat näistä toisilleen. Yhteystiedot on pidettävä ajan tasalla ja muutoksista on tiedotettava.

Jakelutiestä riippumatta (suoratoimitus, terminaalitoimitus tai varastotoimitus) tehdään seuraavat toimenpiteet:

- Tavarantoimittaja tai maahantuoja ja kauppa sopivat tapauskohtaisesti toimintaohjeista ja pitävät toisensa ajan tasalla. Samalla päätetään tuotteiden jatkokäsittelystä (esim. palautus tavarantoimittajalle, tuotteiden korjaus, lahjoittaminen hyväntekeväisyyteen tai hävitys).
- Osapuolet tiedottavat toisiaan mahdollisuuksien mukaan jo siinä vaiheessa, kun tehdään riskinarviointia.
- Jos elintarvikkeesta tehdään julkinen takaisinveto, käytetään siitä nimitystä, jonka kaikki osapuolet tunnistavat julkiseksi takaisinvedoksi.
- Jos elintarvike poistetaan myynnistä, käytetään siitä nimitystä, jonka kaikki osapuolet tunnistavat tuotteen poistamiseksi myynnistä.
- Julkisen takaisinvedon tai myynnistä poistamisen päävastuullinen toimija laatii tiedotteen jälleenmyyjille ja kaupalle sekä sen varastoihin. Tarvittaessa tiedote laaditaan myös kuluttajille ja viranomaisille. Tiedotteessa kerrotaan tuotevirheestä, toimenpiteistä, niiden kiireellisyydestä sekä päävastuullisen toimijan yhteyshenkilöstä. (Ks. esimerkkietiedote takaisinvedosta tämän ohjeen lopussa.)
- Kaupan vastuu-/yhteyshenkilö toimittaa omavalvontansa mukaisesti tiedotteen myymälöihin ja kaupan varastoihin. Jos virheellistä elintarviketta on toimitettu suoraan vain muutamiin myymälöihin, tavarantoimittajan tai maahantuojan vastuu-/yhteyshenkilö toimittaa tiedotteen kuten osapuolten välillä on sovittu.
- Myymälät toimivat tiedotteen ohjeiden mukaan ja esimerkiksi hävittävät tai palauttavat virheelliset elintarvikkeet varastoon, jakelukeskukseen, tavarantoimittajalle tai maahantuojalle.
- Jakelijan logistiikka toimii tiedotteen ohjeiden mukaan: estää virheellisten elintarvikkeiden keräilyä ja ottaa tuotepalautukset vastaan jatkotoimenpiteitä varten.
- Tavaramerkin omistaja tai tämän valtuutettu edustaja vastaa ensisijaisesti julkisesti takaisinvedetyn tuotteen hyvitysprosessista kuluttajille. Elintarvike tai esimerkiksi sen pakkaus voidaan tiedotteessa pyytää palauttamaan tavarantoimittajalle tai maahantuojalle. Kuluttajaa voidaan ohjeistaa olemaan yhteydessä asiakaspalveluun. Kuluttajalla on myös oikeus palauttaa tuote ostopaikkaan ja saada hyvitys.
- Takaisinvedon kustannukset korvataan tavarantoimittajan, maahantuojan ja kaupan kesken osapuolten välisen sopimuksen mukaisesti.

Hävittäminen

Jos elintarvikkeet joudutaan poistamaan myynnistä tai tekemään julkinen takaisin veto, nämä elintarvikkeet voivat takaisinvedon syystä riippuen aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle.

Jos kyse on eläinperäisestä elintarvikkeesta, toimijan on syytä olla yhteydessä kunnan valvontaviranomaiseen varmistuakseen, mihin sivutuoteluokkaan elintarvikkeet kuuluvat ja miten ne tulee käsitellä. Tilanteet edellyttävät usein tapauskohtaista harkintaa.

Jos kyse ei ole eläinperäisestä elintarvikkeesta, se hävitetään myymälän jätehuoltosuunnitelmaa noudattaen.

Takaisinvetotiedote

Takaisinvetotiedotteen laatimisessa tulee ottaa huomioon seuraavat seikat:

Otsikko ja STOP-merkki

- otsikosta tulee käydä ilmi, onko kyseessä julkinen takaisin veto vai myynnistä poistamistilanne
- takaisinvedosta kertova STOP-merkki sijoitetaan tiedotteen oikeaan yläkulmaan

STOP-merkin voi ladata PTY:n verkkosivuilta osoitteesta:

http://www.pty.fi/fileadmin/user_upload/tiedostot/Suosituksset_ja_Ohjeet/Elintarvikkeet/Takaisinveto_STOP-merkki.jpg

Tuotetiedot

- elintarvikkeen nimi
- kaupan, tavarantoimittajan tai maahantuojan nimi ja valmistuspaikkakunta
- pakkauskoko
- tuotenumero
- EAN-koodi
- viimeinen käyttöpäivä, parasta ennen -päiväys ja/tai erätunniste
- tuotteen toimitusaika
- takaisinvedon syy (tarkka selvitys tuotevirheestä)
- muiden erien tilanne
- kuva tuotteesta tai pakkauksesta

Toimenpiteet

- toimenpiteen aikataulu/miten kiire toimenpiteellä on?
- ohjeet jakelijoille ja jälleenmyyjille (palautusohjeet, hävittämisohjeet, myynnistä poistaminen toistaiseksi, palauttamisen myyntiin)
- ohjeet kuluttajien tuotepalautuksien käsittelystä ja hyvittämisestä
- saako tuotteet luovuttaa hyväntekeväisyyteen?
- tarvittaessa arvio myynnistä poistettavasta määrästä (ja vastaanottajaluettelot, jos tuote täytyy palauttaa johonkin erityiseen paikkaan)

Takaisinvedon päivastuullisen toimijan yhteystiedot

- palautusosoite
- vastuuhenkilö-/yhteyshenkilö

Kaupan, tavarantoimittajan tai maahantuojan yhteystiedot

- vastuu-/yhteyshenkilö

Tiedotteen jakelu

- myymälätiedottamisen/kuluttajatiedottamisen vastuu-/yhteyshenkilö

TAKAISINRETOTIETOTE MYYMÄLÖIHIN JA KAUPAN VARASTOIHIN

Rokka-hernekeitto 435 g

Tuotetiedot

TUOTENRO	EAN-KOODI	TUOTENIMI	Päiväys-ja erätiedot	Valmistaja/valmistuttaja
	1234567891234	Rokka-hernekeitto 435 g	Parasta ennen 22.10.2018, lot 1C ja 12.11.2018, lot 2E	Hankinta Oy, Suomi

TUOTEVIRHEEN ILMENEMINEN

Yllä mainittujen erien pakkauksen kannen "easy open"-saumassa on laatuvirhe, joka saattaa aiheuttaa tuotteen pilaantumisen. Pilaantunut tuote voi olla terveydelle vaarallinen. Muita eriä voi myydä normaalisti.

Kuva tuotepakkauksesta

TOIMENPITEET

Virheestä johtuen Hankinta Oy suorittaa takaisinvedon

- julkinen takaisinveto tuotteen myynnistä poistaminen

Tavarantoimittaja antaa ohjeet: vaihtoehtoiset esimerkit alla:

- Myymälöitä pyydetään hävittämään yllämainituilla päivästiedoilla olevat tuotteet. Tuotteiden hävittämisestä on sovittu tavarantoimittajan kanssa. Ilmoitukset hyvitetävistä määrästä on lähetettävä Hankinta Oy:lle DD.MM.YYYY mennessä sähköpostiosoitteeseen takaisinvedot@hankinta.fi

TAI

- Kyseiset tuotteet yllämainituilla päivästiedoilla pyydetään palauttamaan kuormien mukana Hankinta Oy:lle DD.MM.YYYY mennessä. Palauttajaa pyydetään laittamaan palautukseen mukaan omat yhteystietonsa. Hankinta Oy hyvittää palautetut tuotteet.

Onko lupa luovuttaa tuotteet hyväntekeväisyyteen?

- kyllä ei

YHTEYSTIETOT

tuotteiden laatu ja turvallisuus

Hankinta Oy

Yhteyshenkilö, puh. 1234 5678 klo 7–24, sähköposti: yhteyshenkilo@hankinta.fi

tuotteiden palautus/hävittäminen

Hankinta Oy

Yhteyshenkilö, puh. 1234 5678 klo 7–24, sähköposti: takaisinvedot@hankinta.fi